

..... İNFAZ HAKİMLİĞİNE

İTİRAZ EDEN : .....

KONU : ..... Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare Ve Gözlem Kurulunun ..... Karar numaralı ve ..... Tarihli Koşullu Salıverilme kararına karşı itirazlarımdan ibarettir.

AÇIKLAMALAR :

..... Mahkemesinin .../.../..... Tarih .....Esas .....Karar sayılı kararı uyarınca hükümlü olduğum ..... yıl .... ay hapis cezasının infazı sebebiyle ..... yıldır cezaevinde olup ..... tarihinden beri ..... Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmaktayım. Koşullu salıverilme tarihim ..... iken bihakkın tahliye tarihim .....'dir. 5275 Sayılı Kanunun hükümleri uyarınca hükümlü olduğum cezanın 3/4'ünü tamamlamış olduğum için şartla salıverilmeye hak kazandım ancak koşullu salıverilme tarihim olan .../.../.....'de tahliye edilmem gerekirken Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü İdare ve Gözlem Kurulu'nun .../.../..... tarih ve ..... sayılı kararı ile “iyi halli olmadığım” gerekçesi ile tahliye edilmedim. İdare ve Gözlem Kurulu, ilgili koşullu salıverme görüş bildirme kararında iyi halli olmama sebepim ile ilgili “
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....”

şeklinde görüş bildirmiştir. Oysa bu karar aşağıda detaylıca anlatılacağı üzere keyfi bir biçimde düzenlendiği gibi bu görüşe dayanarak verilen bu karar da hukuka aykırıdır. Şöyle ki; *(Bu kısmı dosya bilgileriniz ve size verilen iyi halli olmama kararının gerekçesi ile doldurulmalısınız. Kararın hepsini yazmanıza gerek yok; iyi halli olmama halinin*

dayandırıldığı (işlediği suçtan dolayı pişman olmama, ceza infaz kurumlarının düzen ve güvenliği amacıyla konulmuş kurallara uymama vs gibi) sebeplerin yazılması yeterlidir.)

1-KANUNİLİK İLKESİ VE KOŞULLU SALIVERİLME MÜESSESESİNDE GEÇMİŞE YÜRÜME YASAĞI

Kanunilik ilkesi, Ceza Hukukunun evrensel ve en önemli ilkesidir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Anayasa ve kanunlar tarafından benimsenen bu ilke, cezalandırma yetkisini elinde tutan devlet karşısında bireyin asla vazgeçemeyeceği güvencesidir. Kanunilik ilkesi, ceza normlarının ancak kanunla ve açık şekilde düzenlenmesini emreder. Bu ilkeye göre, kanunsuz suç ve ceza olmaz (nula poena sine lege)". TCK m. 2 I'de yer alan "*Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükmolunamaz*" ifadesi; kanunilik ilkesinin suç, ceza ve güvenlik tedbirleri bakımından benimsendiğini göstermektedir.

Kanunilik ilkesinin kanunların zaman bakımından uygulanmasındaki görünümü ise 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) 7. maddesinin I. fıkrasında "*İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanmaz. Böyle bir ceza ve güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanuni neticeleri kendiliğinden kalkar*" cümlesiyle ortaya çıkmıştır. Bu maddeye göre bir fiil işlendiği an ceza kanunlarınca suç sayılmıyorsa, sonraki değişiklikle cezalandırmaya gidildiğinde kanunsuz suç söz konusu olacaktır.

TCK m. 7 I, 2. cümlede ise, lehe kanunun geriye yürümesi düzenlenmiştir. TCK m. 7 II'ye göre, "*Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur*". Bu hüküm, ilk fıkrada yer alan "*geriye yürüme yasağı*" ve "*lehe olan kanunun geriye yürümesi*"nin iç içe geçtiği bir düzenlemedir. Gerçekten, sonraki kanun failin aleyhineyse geriye yürümeyecek, kendinden önceki fiile tesir etmeyecektir. Ama fail lehine bir durum ortaya çıkıyorsa; yeni kanun geriye yürüyecek, fiilin işlendiği zaman yürürlükte olmasa dahi olayda uygulama alanı bulacaktır.

Güvenlik tedbirleri ise, TCK m. 7 I ile maddi ceza hukuku kurallarındaki düzenlemeye tabi tutulmuştur. TCK m. 7 III hükmü gereğince; "*hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç infaz rejime ilişkin kurallar derhal uygulanır*". Bu maddede yer alan kurumlar infaz hukukuna aittir; fakat zaman bakımından uygulama yönünden maddi ceza hukuku normuna ilişkin rejime tabi tutulmuşlardır. Haliyle hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrür ile ilgili kanuni değişiklikler failin lehine bir yenilik içerirse, değişiklik öncesi olay ve hükümler hakkında yeni kanun uygulanır. Şayet önceki kanun lehe ise, onun uygulanmasına devam edilir.

TCK'nın 7. maddesinin birinci ve ikinci fıkraları uyarınca zaman bakımından; diğer infaz rejimine ilişkin kuralların ise derhal uygulanması sağlanarak ileride infaz rejiminde yapılacak değişikliklerin aleyhe olacak şekilde uygulanması engellenmek istenmiştir. Buna göre bu üç kurum bakımından suç tarihinde yürürlükte olan lehe hüküm sonradan kaldırılrsa dahi ilgili kişi hakkında uygulanır yine suç tarihinden sonra yürürlüğe giren hüküm aleyhe ise sanık hakkında uygulanamaz. Örneğin 647 sayılı Kanunun ertelemeye ilişkin 6. maddesi, 5237 sayılı TCK'nın 51. maddesine göre daha lehe olduğundan 01.06.2005 tarihinden önce işlenen suçlarda esas alınarak uygulanmaya devam edilmiştir. Bu nedenle 5237 sayılı TCK'nın 7/3. maddesine göre koşullu salıvermenin şartlarında lehe kanunun tespiti aynen erteleme gibi maddi ceza hukuku hükümlerine göre yapılması gerekmektedir. Koşullu salıvermenin şartlarını düzenleyen yasa veya yönetmelikte aleyhe yapılan değişikliklerde, suç tarihinde yürürlükte olan lehe düzenleme esas alınarak uygulama yapılarak, sonradan yürürlüğe giren aleyhe hüküm uygulanmamalıdır. Dolayısıyla; 5275 sayılı Kanunun 89. maddesinde yapılan değişiklik açıkça hükümlülerin aleyhine düzenlemeler içerdiğinden, maddenin değiştirildiği 14/4/2020 tarihinden önce işlenen suçlar bakımından bu değişiklik uygulanamaz ve eski hüküm geçerliliğini aynen korur. Bu nedenle hakkında koşullu salıverilme kararı verilirken dikkate alınması gereken iyi hal değerlendirmesi suç tarihi olan ..... tarihinde yürürlükte olan Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun ilgili maddesine göre yapılması gerekmekte iken 2020 yılında yapılan değişikliğe göre hukuka aykırı bir biçimde yetkileri genişletilen İdare ve Gözlem Kurulu'nun iyi hal değerlendirmesi hukuka aykırıdır.

Açık ve net kanun maddelerine rağmen hukuka aykırı değerlendirmelerle verilen karar hem Anayasanın 38. maddesinde düzenlenen 'Suçta ve Cezada Kanunilik İlkesi' ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 7. maddesinde düzenlenen 'Cezaların Yasallığı' ilkesi ihlal edilmektedir. Anayasa'nın 38 maddesi, Suç ve cezalara ilişkin esaslar başlığı altında düzenlenmiş olup "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez." denilmiştir. AİHS 7. maddesi ise suçun veya yaptırımın yasada açık bir şekilde düzenlenmesi aranmakta ve yasallık ilkesine vurgu yapmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Sunday Times/Birleşik Krallık davasında konuya ilişkin şu belirlemeler yapılmıştır; Mahkemenin görüşüne göre, 'hukuken öngörülmüş' ifadesinden şu iki koşul ortaya çıkmaktadır. Birincisi; (uygulanacak olan) hukuk, yeterince ulaşılabilir olmalıdır, eş deyişle, vatandaşlar belirli bir olaya uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmelidir. İkincisi; vatandaşların davranışlarını düzenlemelerine olanak vermek için yeterli açıklıkta düzenlenmemiş bir norm, 'hukuk' kuralı olarak kabul edilemez. Vatandaşlar belirli bir eylemin gerektirdiği sonuçları, durumun makul saydığı ölçüde ve eğer gerekiyorsa uygun bir danışmayla önceden görebilmelidir.

Anayasa Mahkemesi ise yasaların geçmişe uygulanmaması ile ilgili olarak bir kararında, "Hukuk devletinin sağlamakla yükümlü olduğu hukuk güvenliği, kural olarak yasaların geriye yürütülmemesini gerekli kılar. Bu nedenle 'Kanunların geriye yürümezliği ilkesi' uyarınca yasalar yürürlüğe girdikleri tarihten sonraki hukuki durumlara uygulanabileceklerinden,

sonradan çıkan bir yasa, yürürlüğe girdiği tarihten önceki olaylara uygulanmaz” gerekçesine yer vermiştir. Bu karar, hukuk güvenliğini sağlamanın olmazsa olmaz koşullarından saydığı ‘geriye yürümezlik ilkesi’ nin hukuk devleti gereklerinden olduğunu belirtmektedir. (<https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2003-60-nrm.pdf>)

Özgürlükten mahrumiyetin söz konusu olduğu hallerde, özellikle hukuk güvenliği ilkesine uyulması önemlidir. Bu sebeple, iç hukuk kapsamında özgürlükten yoksun bırakma koşullarının açık bir şekilde tanımlanması ve bizzat hukukun, Sözleşme ile belirlenen “kanuna uygunluk” standardını karşılayacak şekilde, uygulamada öngörülebilir olması gerekmektedir. Söz konusu standart; bir kimsenin, mevcut şartlar çerçevesinde ve gerekirse uygun bir tavsiyeyle, belirli bir fiilin sonuçlarını makul ölçüde öngörebilmesini temin edecek şekilde, hukuksal açıdan kesinliğin yeterince sağlanmasını gerektirmektedir (*bkz. diğerleri arasında, Creangă / Romanya, § 120; ve Medvedyev ve Diğerleri / Fransa [BD], § 80*)

Ayrıca, özgürlükten yoksun bırakma, söz konusu bireyi keyfi uygulamalardan koruma amacına uygun olmalıdır (*bkz. diğerleri arasında, Witold Litwa / Polonya, § 78*). 27. Sözleşme’nin 5 § 1 maddesinde yer alan “keyfilik” kavramı, iç hukukla bağdaşmamanın ötesinde bir nitelik taşımaktadır. Zira bir kişinin özgürlüğünden yoksun bırakılması, iç hukuka göre kanuna uygun olsa da, keyfi sayılabilmekte ve Sözleşme’ye aykırı görülebilmektedir (*Creangă / Romanya, § 84; A. ve Diğerleri / Birleşik Krallık [BD], § 164; “keyfilik” kavramına ilişkin ilkeler hakkında bilgi için bkz. Saadi / Birleşik Krallık [BD], §§ 68-74*)

Ancak görüldüğü üzere açık kanun hükmüne ve koşullu salıverilme müessesesinde uygulanması gereken ‘geçmişe yürüme yasağı’ ilkesine rağmen aldığı cezanın infazı hakkında sonradan yürürlüğe giren kanun maddeleri uygulanmış ve yukarıda yazılı hakların ihlal edilerek hukuka aykırı bir karar verilmiştir.

2-VERİLEN KARAR KİŞİ HÜRRIYETİ VE GÜVENLİĞİ HAKKININ İHLALİ NİTELİĞİNDEDİR

Bir mahkûmiyet kararının infazına ilişkin olarak Anayasa’nın 19. maddesi ve AİHS’nin 5. maddesi açık bir hüküm içermemektedir. Bununla birlikte herkesin, kişi hürriyeti ve güvenliği hakkına sahip olması ve bu hakka getirilebilecek sınırlamaların ayrıntılı olarak madde metinlerinde belirtilmesi, “keyfi bir biçimde” bu haktan kimsenin mahrum bırakılmamasını amaçlamaktadır. Yetkili bir mahkeme tarafından verilen bir mahkûmiyet kararının infazının sağlanması ve ceza infaz kurumunda tutma süresi de bu hak kapsamında değerlendirilmelidir. Ceza mahkemelerinin kararına uygun hareket edilmesi de hakkın korunması açısından bir zorunluluktur. Bu sebeple hükümlülerin ceza infaz kurumunda kalacakları sürenin mahkûmiyet kararına uygun olması Anayasa’nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi ve AİHS’nin 5. maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında güvence altına alınmıştır. Dolayısıyla koşullu salıverilmeye ilişkin olarak verilecek kararların hükümlülerin cezaevinde kalacağı süreyi belirleyeceği, mahkûmiyet kararına dayanan infazın kanuna uygunluğunu ve dolayısıyla kişi hürriyeti ve güvenliği hakkını doğrudan etkileyeceği hususlarında herhangi bir

tereddüt bulunmamaktadır. Bu nedenle de Anayasa'nın 19. maddesinde yer alan güvencelerin kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında gözetilmesi gerektiği açıktır.

Anayasa'nın 19. maddesi şöyledir: “Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir. Şekil ve şartları kanunda gösterilen: Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; ... halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılamaz.”

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 5. maddesinin birinci fıkrası şöyledir: “1. Herkes özgürlük ve güvenlik hakkına sahiptir. Aşağıda belirtilen haller dışında ve yasanın öngördüğü usule uygun olmadan hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz:

a) Kişinin, yetkili bir mahkeme tarafından verilmiş mahkûmiyet kararı sonrasında yasaya uygun olarak tutulması; ...”

Anayasa'nın 19. maddesinin birinci fıkrasında herkesin kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkına sahip olduğu ilke olarak ortaya konduktan sonra, ikinci ve üçüncü fıkralarında şekil ve şartları kanunda gösterilmek şartıyla kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakılabileceği durumlar sınırlı olarak sayılmıştır. Dolayısıyla kişinin özgürlük ve güvenlik hakkının kısıtlanması ancak Anayasa'nın anılan maddesi kapsamında belirlenen durumlardan herhangi birinin varlığı halinde söz konusu olabilir (B. No: 2012/1137, 2/7/2013, § 42).. (<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2012/1137>)

Anayasa'nın 19. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesi ve AİHS'in 5. maddesi birinci fıkrasının (a) bendi bir mahkûmun af yasasından ya da erkenden şartlı tahliye veya kesin tahliye durumlarından yararlanması gibi hususları güvence altına almamaktadır. Ancak AİHM, ulusal mahkemelerin, bu tür bir tedbirden faydalanmak için kanunda belirtilen koşulları yerine getiren herkese, herhangi bir takdir yetkileri bulunmadan, bu tedbiri uygulamakla yükümlü olmaları halinde durumun farklı olacağını belirtmektedir (*Del Rio Prada/İspanya* [BD], B.No: 42750/09, 10 Temmuz 2012, § 126, *Hıdır Durmaz/Türkiye* (No. 2), B.No. 26291/05, 12 Temmuz 2011, § 26).

AİHM, hükümlü olup olmadığına bakılmaksızın herkesin AİHS'in 5. maddesi kapsamında kişi özgürlüğü ve güvenliğine sahip olduğunu, bunun da 5. maddenin birinci fıkrasında belirlenen istisnalar dışında özgürlükten yoksun bırakmama veya yoksun bırakmanın devamının engellenmesi ve uygun olduğu ölçüde tutuklama veya gözetim altına alınma durumlarında 5. maddenin (2), (3) ve (4) fıkralarının sağladığı çeşitli koruma mekanizmalarının sağlanması anlamına geldiğini belirtmiştir. Hükümlülerin infaz rejimi kapsamında yararlandıkları koşullu salıverme gibi cezanın infazının ceza infaz kurumları dışında gerçekleştirilmesine dair bir uygulama da Sözleşme'nin 5. maddesi kapsamında değerlendirilmiştir (B.No: 2014/1711, 23/7/2014, § 25)(<https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2014/1711>) .Bu çerçevede hükümlülerin, ceza infaz kurumlarında kalacağı süreyi doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen durumların Anayasa'nın 19. maddesinde tanımlanan kişi hürriyeti ve güvenliği hakkı kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir (Benzer kararlar için bkz. B.No: 2013/4682, 17/9/2014;)

